

GAZETA LWOWSKA.

Sroda

N^{ro}. 52.

3. maja 1848.

Wychodzi z Dodatkiem trzy razy na tydzień: w poniedziałek, środę i piątek. Co piątek dołączony jest arkusz Rozmaitości, pisma ku pożytkowi i zabawie. Prenumerata Gazety z Dodatkiem i Rozmaitościami wynosi: na kwartał dla odbierających w samym Lwowie 4 zr. 48 kr., na poczte lwowskiej 5 zr. 12 kr., na wszelkich innych pocztach 5 zr. 36 kr. mon. kon. — Prenumerata półroczna wynosi dwa razy tyle co kwartalna. — Za umieszczenie w Dodatku płaci się od wiersza w półkolumnie (drukem garmont) za pierwszy raz 3 kr., a za każdy następujący raz po 1 1/2 kr. mon. kon.

Przegląd.

Monarchya Austryacka. Sprawy krajowe. Z Wiednia. List Cesarski. — Odezwa hr. Batthyany. — Z teatru wojny. — Z Tryestu. Marynarka austryacka.

Ameryka północna. Poczta.

Hiszpania. Uznanie królowej przez Bawaryę.

Anglia. Sankeya bilu względem bezpieczeństwa korony. — List ministryalny względem postępowania Danii. — Podatek od zbytków.

Francya. Paryż w d. 17. kwietnia. — Dekreta rządowe.

Szwajcarya. Postanowienie trzymania się neutralności.

Włochy. Rzym. Rozporządzenie ministra skarbu. — Poczta.

Niemce. Baden. Fryburg zdobyty na Republikanach. — Frankfurt. Operacya przeciw Włochom.

Prusy. Porażka Dunczyków. — Poznań. Stan Poznania.

Rosya. Ukaz finansów się dotyczący. — Choleira. — Sardynia traci imię pułku.

Turcya. Upoważnienie kupieckie hurtowników Alleon i Baltazzi.

Egypt. Poczta wschodnia.

Rzecz domowa. Odezwa na potwarz.

Wiadomości handlowe i przemysłowe. Targ ołomuniecki.

Temperatura i stan atmosfery w kwietniu we Lwowie.

Monarchya Austryacka.

Sprawy krajowe.

Wiedeńska gazeta z dnia 27. kwietnia: Jego CMość raczył do ministra spraw wewnętrznych wydać następujący list własnoręczny:

»Rochany Baronie Fillersdorff!

»Wczorajszy dzień policzę do tych, w którym Opatrzność obudziła w sercu Mojem najprzyjemniejsze wrażenia i najradośniejsze uczucia.«

»Z zadowoleniem i z podzięką przyjęty konstytucyjny dokument, którym jak się spodziewam, na długie czasy utrwaliłem szczęście poruczonych Mi ludów, szlachetne imponujące zachowanie się gwardyi narodowej i dobrowolne oznaki jej przywiązania do mojego domu, poświęcające się usiłowania wielu dla chwalebnych zamiarów zawiązanych towarzystw mianowicie towarzystwo jurydyczno-politycznych czytelników, towarzystwo artystów, towarzystwo śpiewu, do których się przyłączyła gwardya narodowa, legia akademicka i liczna część publiczności stolicy dla okazania Mi swojej miłości i podziękę świetną procesyą z wachlami, są dowodem, że szczerze uznają Moję staranność i życzenie poświęcenia dla ich dobra Mojego życia, i że do tego życzenia z zaufaniem się przechylają.»

»Ja uznaję i czuję również wysoką wartość tego, żem jest powołany do kierowania losami takiego ludu, i polecam Wpanu podać do wiadomości wiernych Moich mieszkańców rezydencyi ten wyraz pochodzący z głębi serca Mojego.«

»W Wiedniu 26. kwietnia 1848.«

»Ferdinand mp.«

* *Więdeńska Abend-W-Zeitung* z 28. kwietnia: Od hrabiego Jana Bapt. Batthyány nadesłano nam następującą

O d e z w ę

do właścicieli Neapolitańskich, Papiezkich, Parmeńskich, Lucheskich, Sardyńskich i Toskańskich orderów:

Zwróciłem dziś te ordery, którem otrzymałem od włoskich dworów w latach wojny 1814 i 1815. Wzywam uprzejmie wszystkich orderowych kawalerów tych włoskich państw, które tak niesprawiedliwą wojnę przeciw domowi Austrii rozpoczęły, aby to samo uczynili.

* Z *Tryestu* 25. kwietnia. Dla zapobieżenia dalszemu i większemu nieszczęściu w mieście Udine obleżonem siłą wojskową wiele przewyszczającą jego środki obronne, oraz aby odpowiedzieć najwyższym i najusilniejszym życzeniom obywateli, zawiera się między Jego Excel. generałem artylerji, hrabią Nugent i niżej podpisanymi członkami komitetu prowizorycznego w Udine następująca kapitulacya.

1) Kroki nieprzyjacielskie ustają natychmiast. 2) Nastąpi porozumienie się względem sposobu, w jaki miasto ma być zajęte i poczynią się kroki stosowne dla zapobieżenia wszelkim wzajemnym niedogodnościom. 3) Gwarantuje się życie, wolność i majątek władz cywilnych i wojskowych i nikogo nie można pociągać do odpowiedzialności względem przeszłych wypadków. 4) Rozwiązuje się korpus regularnej milicyi dla udania się do domu. Materyały wojenne mają być oddane rządowi Jego c. k. Mości. 5) Wszyscy żołnierze obcy i należący do innych państw włoskich, którzy się w tych okolicach znajdują, mogą się wydalić bez przeszkody i zaopatrzeni w potrzebne środki. 6) Wszystkie wydatki, które uczynił rząd prowizoryczny w Friolu i jego komitet podczas swego urzędowania, uznaje rząd Jego c. k. Mości. 7) Fortyfikacye w Udine będą zniesione; nie osiedli wieśniacy do domu odesłani. 8) Miasto Udine kontrahuje za siebie i podaje całej prowincyi te same warunki, a twierdze wezwie do przystąpienia. 9) Wszyscy publiczni urzędnicy pozostaną prowizorycznie przy swych obowiązkach, których dopełniali 23. marca b. r.; rozumie się ci, którzy się tam obecnie znajdują. 10) Wszyscy jeńcy powracają do domu. 11) Sąd doraźny ustał. 12) Ze względu i wskutek artykułu 1. i 2. ma być utrzymana najsurowsza karność wojskowa. 13) Do obozów dostawi się natychmiast żywności i wszystkiego co potrzeba dla wojska. 14) Municipium w Udine, jakie istniało przed 23. marca, w związku z po-

trzebną liczbą osób mającą być obraną przez samo municipium, wezmie na siebie przez komitet prowizoryczny dopełniany dotychczas obowiązków prowadzenia i wykonania obecnego układu. 15) Niniejsze układy uważa Jego Exc. hr. Nugent za stanowcze, a jego pełnomocnicy zastrzegają sobie ratyfikacyę ze strony prowizorycznego komitetu w Udine. Po ilemożności przedlo wykonanej ratyfikacyi z obudwóch stron wydadzą się kasy.

Działo się w Casali di Baldasseria niedaleko Udine 22. kwietnia 1848, popoł. o god. 4. i podpisano przez przybyłych w obecności niżej podpisanych świadków:

Hr. Nugent, jener. artyl. najw. komend. — Zaccaria Bricito, arcybiskup. — Antonio Caimo Dragoni. — Paolo Centa, prov. Podestà. — Nicolo Conte Frangipani, jako świadek. — Francesco Fidoni, jako świadek.

R a t y f i k o w a l i :

Plateo.

Giovanni Conte della Torre.

Bernardo Caucianini.

* Już w samych początkach powstania włoskiego zamiarem było Lombardów połączyć się z Wenetami, ale niemogąc płaszczyzną dla twierdz i posterunków austriackich, postanowili zrewoltować odnoże Tyrolu włoskiego, i tym sposobem odciąć armię Radeckiego od strón, z kąd mu zasilki przyść mogły. Liczne też hufce ochotników włoskich wciśkały się w doliny tyrolskie. Już 9. kwietnia przybył pierwszy oddział w 500 ludzi pod dowództwem jen. Longenas do Condino i prowizoryczny rząd proklamował; następnie 11. przybył legion Arcioni w 400 ludzi, po nim dnia następnego legion Sedaboni również w 400 ludzi, i posuwając się dalej obsadzili Venale i wawoz od Giowo do Riva. D. 14. przechodził hufiec ze 160, pod dowództwem damy Signora Baltrami przez Condino, a za nią pospieszał legion Manara ze 350 ludzi. Dni następnych (14) przebiło się 100 Lombardów i wielu ochotników przez Male do Cles, dokąd i przez Tonale kilka tysięcy ochotnika przybyło, którzy z tamtymi razem pod dowództwem jen. Alemedi na Trient uderzyć zamierzali. Ale z buletynów wojennych austriackich z dnia 21go wyczytujemy: Dnia 18go pobity został hufiec z 600 powstańców przy Varone di Riva dnia 19go przy Selemo drugi z 1200 ludzi. Tegoż dnia poddało się na powrót Austriakom miasto Cles, a 20. Male, z kąd 5 do 600 powstańców nie tocząc nawet porządnej walki pierzchno. Poczta z Botzen d. 22. donosi: Insurgeneci zostali wyparci ku Tonale, potem ze

Sienico do Tyony, a z Riva do Condino; 21 zaś w liczbie około 2000 opuścili Tione, i zabrawszy rannych ustąpili z Condino do Lodrony.

*Wczoraj wyszło w Tryeńcie następujące w włoskim języku drukowane uwiadomienie:

»Podaje się do publicznej wiadomości według nadesłanego właśnie teraz raportu z bióra c. k. wojskowej komendy, że z różnych włoskich powstańczych band nie ma już dziś ani jednego człowieka na tyrolskiej ziemi, chyba gdzieś jedno albo drugie u podnóża Tonalu znajdujące się indywiduum. Od c. k. cyrkulowego urzędu w Tryeńcie, d. 22. Kwietnia 1848. (podpis) Eichendorf.

Z Tryestu 22. Kwietnia. Czytamy wgazetach opisania o przyjęciu w Wenecyi oficerów, którzy niewierni przysiędze uwiedli c. k. okręta wojenne, pod swą komendą do Wenecyi. Takich krzywoprzysięzców było jednak tylko trzech, którzy z okrętami strażniczymi (penichen) z Istrii i Dalmacyi popełnili tę zradę bandery austriackiej. — Dla zapobieżenia wszelkim mylnym podaniom o stanie austriackiej marynarki wojennej, podajemy do publicznej wiadomości następujący dokładny przegląd.

W Wenecyi zbudowała się na warsztacie okrętowym fregata »Minerwa« a parostatek »Maryanna«, był wnaprawie; do boju przygotowane były korwety »Karolina«, »Veloce« i »Clemenza«; brygi »Tritone«, »Pilade«, i »Cesare«, następnie 12 statków z działami i wiele mniejszych łodzi do obrony lagunów, prócz małego parostatku »Messagiero.« Do tych okrętów, które naturalnie przepadły, należy doliczyć wymienione trzy okręta strażnicze (penichen). Wszystkie inne okręta ocalono, a mianowicie: 3 fregaty: Bellona, Venere, Guerriera. 2 korwety: Adria, Cesarea. 5 brygów: Montecuccoli, Oreste, Fido, Venezia, Vento. 1 parostatek: Vulcano. 2 goelety: Sfinge, Elisabetta; 8 statków z działami: Calliope, Sentinella, Salona, Concordia, Didone, Costanza, Veneziana, Anfritrite; 19 penichów: Modesta, Lublana, Ecate, Vestale, Najade, Costante, Brenta, Cerere, Sirena, Agile, Dianna, Elena, Morlaca, Baccante, Sibilla, Aquilla, Lince, Tetide, Astuta; razem 40 statków wojennych, które w krótkce będą urządzone do boju i służbę zaczną. Równocześnie wynika z tego, że Austria będzie mogła wystawić piękny dodatek do niemieckiej floty.

Ameryka północna.

Z Londynu 20. kwietnia. Wczoraj nadeszły wiadomości z Ameryki (Boston 5. kwietnia) i ograniczają się w treści na następujące

główne punkta: Według najnowszych wiadomości z Meksyku zebrał się staro-meksykański kongres z wielką trudnością w Queretaro. Przy odejściu ostatniej poczty liczył cały kongres dopiero 30 obecnych członków. Handel, który pod wpływem wojny zupełnie ustał, znowu się ożywił, co jest najlepszą rękojmią spokojnego sposobu myślenia Meksykanów. Kilka domów handlowych znowu rozpoczęło swe znaczne interesy i wkrótce można się spodziewać uregulowania tamtejszych stosunków.

* Kongres wasyngtoński był przed odejściem ostatniej poczty okrętowej bardzo interesujący w tym dniu, kiedy Polk przedłożył urzędową depeszę swego posła w Paryżu, w której mu tenże donosił o zniesieniu monarchii i zaprowadzeniu rzeczypospolitej. — Polk proponuje, ażeby pochwalić zupełnie postępowanie posła amerykańskiego, co się też stanie. Mówił przeto o ważności wstąpienia Francyi do rodziny rzeczypospolitych.

Hiszpania.

Z Madrytu 15. kwietnia. Dziennik *Heraldo*, właściwy organ ministerjalny, zawiera dzisiaj następujący artykuł: »Możemy czytelnikom naszym donieść wiadomość radośną dla wszystkich osób żyjących sobie ustalenia instytucji naszych. Jest rzeczą do prawdy podobną, że za kilka dni będzie urzędowo ogłoszone uznanie Królów naszej od Króla Bawarskiego, i że to będzie pierwszym krokiem na drodze naszego zupełnego pojednania się z wszystkimi narodami, tworzącemi familię europejską. Wszystko przyczynia się do tego, ażeby coraz pomyślniej zacząć położyć, jakie nam los przeznacza przy obecnym stanie Europy. Strumień, który z niepojętą szybkością zalewa narody Włoch i Niemiec, przynosi nam skutek, któregośmy tak długo daremnie oczekiwali. Podczas gdy cała Europa jest w zaburzeniu, podczas gdy najsilniejsze społeczności państw wstrząśnięte, a nas trwa pokój, i tylko garstka awanturników bez chorągwi stara się zaburzyć go.«

* *Faro*, gazeta ultra-umiarkowanej partii, mówi dzisiaj: Jój Mość Królów Hiszpanii uznał dwór bawarski urzędowo.

Wielka Brytania.

Londyńskie pisma z 19. Kwietnia zawierają po największej części lokalne wiadomości; z interesowniejszych są rozprawy w izbie niższej przy trzecim odczytaniu bilu względem bezpieczeństwa korony i rządu, przeciw któremu cała angielsko-irlandzka potęga radykalizmu wy-

stąpiła. Sir R. Peel, który potąd tylko milczeniem bilu popierał, wystąpił teraz silnie za jego potrzebą. Jeżeli kiedy, tedy dziś potrzeba stanąć przeciw bezsummiennym demagogom, którzy ze szczytu teorii swoich kazaniem ludźmi biedniejszą klasę, i w przepaść pogrążają. Deportacya za język zdradziecki wcale nie jest karą osobliwą. — Z tego tonu mowy przechodząc potem Sir Robert w weselszy, dodał przeciw O'Connorowi przewodzczy kartystów: W dzienniku swoim »Gwiazda północna« mówił O'Connor niedawno: Byle tylko Anglia »kartę ludu« dostała, wtedy niech i Belzebub królem państwa będzie, nic mu to nie szkodzi. Otóż ja z mojej strony winszuję p. wyborcy z Nottingham, takiej królewskiej Mości, której zaufanie on pewnie posiadać będzie, (*śmiech*). Lord J. Russel, mówiąc równie za koniecznością bilu, z tém się na ostatek oświadczył: »W czémby Irlandyi dopomódz można, zawsze z roskoszą popierać będę, ale dopóki krwi i tchu we mnie, opierać się będę wszelkim usiłowaniom rozerwania unii Brytanii z Irlandyą.« (*długie oklaski*). Odczytam zatem bil po raz trzeci i głosem 295 przeciw 40 członkom. I niezwłocznie przesłano go do izby wyższej.

Z Londynu 22. Kwieńcia. Izba wyższa zgromadziła się dziś w południe, i w zwyczajny sposób otrzymała królewską sankcyę bilu względem zabezpieczenia korony równie jak i niektórych innych. Na wniosek lorda Lansdowne odczytała się izba po dzień 4. maja.

Gazeta pruska z 27. przytacza z Morning Herald następujący list ministeryalny względem przyszłego postępowania Danii z majątkiem kupców angielskich przy konfiskowaniu okrętów pruskich.

Ministeryum spraw zagranicznych do pana N. N. w Londynie. Londyn 19. Kwieńcia. »Otrzymałem rozkaz od wicehrabiego Palmerstona zarewersować, żem od Wpanu odebrał list z dnia 19. kwieńcia, w którym zapytujesz: czy rząd królowej angielskiej dopomoże angielskiemu kupcowi do odzyskania swego majątku lub wynagrodzenia go wraz z procentem i kosztami, jeżeliby ten majątek zapakowany na pruskich okrętach Duńczykowie skonfiskowali? Otrzymałem rozkaz oznajmić Wpanu, że jeżeliby między Prusami a Danią wybuchła wojna, tedy duńskie wojenne okręta miałyby zewszęch miar prawo zabierać pruskie okręta kupieckie, choćby ładunek ich należał do angielskich poddanych. Reklamacye w tej mierze należałoby uczynić do przynależnych duńskich sądów, przed któremi angielski rząd mógłby tych spraw tylko jako neutralny interessant dochodzić.« (Podpis.) E. G. Stanley.

Pobór podatku od zbytków w Anglii wynosił w roku 1846: za służących 201,645 funtów sztr.; za powozy 421,126; za konie wierzchowe 307,122; za konie do pociągu i muły 66,844; za psy 148,335; za puder na włosy 3,539; za godła herbowe 60,144. Doliczywszy w to podatek gruntowy wynoszący 1,161,312 funt. szt. podatek od okien 1,603,785, a nakoniec podatek od dochodów 5,182,649 funt. sztr.; otrzymamy sumę 9;624,595 funt. sztr.

Francya.

Z Paryża. 17. Kwieńcia, Dzień ten był niebezpiecznym, jednak szczęśliwie przeminał. Najstraszniejsze pogłoski rozszerzano. Według J. d. Débats chodziło o istotne sprzysiężenie. Chciano usunąć umiarkowanych członków rządu prowizorycznego jako to: Lamartine, Marrast i Garnier-Pagés, a zastąpić ich Blanquim i Cabetem. Wybory miano odwlec aż do 31. Maja, gwardyę narodową rozbroić, wszelkie zwierzchności poznać i nowe zaprowadzić, wszystkich oficerów armii pokasować, a ich miejsca obsadzić wybranymi szefami. Zdaje się, że ultra rewolucyjna partya klubów działała w porozumieniu z organizatorami pracy Louis Blanc i Albert. Dziennik *la Patrie* wręcz ich o to obwinia. Rząd sam wyznaje w dzienniku *Moniteur*, iż mu doniesiono tę szaloną pogłoskę o zaprowadzeniu komitetu dobra publicznego, jakie niektórzy, — chociaż zresztą strzeżeni — wicherzyciele zamierzają, że przeto, chociaż bez obawy istotnego zaburzenia z powodu tak śmiesznych zamachów, uznał za potrzebę, dla uspokojenia głosnej obawy, przedsięwziąć niejakię kroki ostrożności naokoło ratusza. Na pierwsze uderzenie w bęben zbiegło się nieprzeliczone mnóstwo obywateli i gwardzystów narodowych w uniformach i bez uniformów dla obrony rządu. *Moniteur* nie podaje liczby, ale podług J. d. Débats było więcej niż 100,000 ludzi, więcej, niż 50,000 obsadzili plac i wchody ratusza, a zewsząd rozlegał się okrzyk: »Niech żyje gwardya narodowa!« »Niech żyje rząd prowizoryczny!« »Precz z Komunistami!« »Niech żyje rzeczpospolita!« Wyrobnicy zgromadzili się na polu Marsa w celu wybrania oficerów do sztabu jeneralnego dla gwardyi narodowej. Po silnem odparciu podburzenia ze strony wicherzycieli, mówi dalej *Moniteur*, i dowiedziawszy się następnie, że rządowi chciano w złém świetle przedstawić ich zamiary, pospieszyli z odesłaniem deputacyi na ratusz dla powtórzenia aktu zupełnego sprzyjania, wynurzenia swych uczuć i złożenia daru patriotycznego. —

Z Paryża 20. kwieńcia. Urzędowe akta w dzienniku *Moniteur*: 1) Proklamacya rządu

pro wizorycznego, w której rozwija swoje zdania względem klubów. Są one koniecznością dla Rzeczypospolitej, a prawem dla obywateli. Jednak niechaj się klubiści wystrzegają utrzymywać umysły w nieustannej obawie; bo na ich karb mogłyby łatwo nastąpić kontrarewolucyjne oszczerstwa. Przeto oświadcza rząd prowizoryczny, iż przedsięwziął kroki zapobiegające zbrojnym rozprawom klubów. 2) Dekret amnestyi dla wszystkich dezertarów od prostego żołnierza aż do wachmistrza, tudzież dla rekrutów, którzy nie stawili się do szeregów. 3) Postanowienie rządu prowizorycznego, w skutek którego mają być wydane wszystkim cudzoziemcom od czasu rewolucyi naturalizowanym pojedyncze listy potwierdzające ich naturalizacyę, a któremi się mogą wylegitymować przed komisarzami wyborczymi. 4) Dekret nakładający podatek na wszystkie długi hipoteczne. Z powodu sprawozdania ministra finansów, w którym udowadnia, że dotychczasowe podatki były proporcjonalne a przeto niesłuszne i że w następującym budżecie należy się podatek progresywny, że obecnie kasy państwa są wypróżnione i że na kapitalistów, a nie zawsze na producentów, konsumentów i właścicieli gruntów nakładać potrzeba: przeto postanawia rząd prowizoryczny, żeby na rok 1848 pobierano procent od wszystkich hipotek, doczesnych i nieustannych rent, od wszystkich przywilejów i wydanych wyroków. 5) Wszyscy bankruci, których prawo nie uzna za oszukańców, mogą być obierani, pomimo kary korekcyjnej. 6) Znosi się nadzwyczajna służba rady państwa. Jednak szefowie pojedynczych gałęzi służby mogą być przydzieleni przez ministrów do prac zwyczajnej rady państwa. 7) Jenerał Cavaignac mianowany jenerałem dywizyi, a na jego dawniejszą posadę powołany pułkownik inżynierów Poncelet. 8) Radcy kasacyjni Merilhou, Lavielle i Hervé są suspendowani, a dymisyę radcy kasacyjnego Quenault przyjęto.

Szwajcaryja.

Z Berny 16. Kwietnia. Dzisiaj postanowił sejm odbywać znowu publiczne posiedzenia. Gdy nam znowu pozwolono wstąpić na trybunę, usiłował James Fazy z Genewy przedstawić zgromadzeniu w długiej mowie konieczność obsadzenia sardyńskich prowincyi Chablais i Faucigny wojskiem federacyjnym. Obydwie te prowincye są bowiem objęte w neutralności szwajcarskiej w skutek pokoju Wiedeńskiego, a federacyja ma zabezpieczone prawo — w razie, jeżeliby Sardynia miała być za-

wikłana w wojnę z mocarstwem sąsiedniem, albo jeżeliby taki sam stosunek nastąpił n. p. między Francją i Austryją, — obsadzić te prowincye swoim wojskiem; albowiem z nich możnaby łatwo wymusić neutralność naruszające przejście wojsk przez Wallis. Według traktatu wiedeńskiego powinny w takim razie i wojska króla sardyńskiego ustąpić z wymienionych prowincyi. Kwestya przeto, którą się dzisiaj sejm zatrudnia, jest ta: czyli w skutek obecnej wojny między Sardynią i Austryją nastąpił istotnie przypadek, w którymby można przedsięwziąć to obsadzenie wojskiem. Dyskusyja utrzymała dotychczas spokojny, prawie obojętny charakter. Uznały wprawdzie wszystkie poselstwa prawo Szwajcaryi obsadzenia tych prowincyi, gdyby z téj strony miała być zagrożona neutralność Szwajcaryi; ale czyli właśnie teraz nastąpiła sposobność użycia tego prawa, powątpiewały prawie wszystkie poselstwa. — Miano tymczasem postanowić, trzymać się ściśle zasady neutralności.

Włochy.

Rzym. Dekretem ministra publicznego skarbu z Rzymu dnia 13. kwietnia rozporządzono, iż ze względu na przestrach, który tamże o finansowym stanie rzymskiego banku teraz panuje, potrzeba, 1) aby banknoty tak od wszystkich publicznych kas jako też od osób prywatnych przez 3 miesiące za gotowe pieniądze przyjmowano; 2) bank uchylony jest na 3 miesiące przed wymianą swoich banknotów na gotówkę; 3) przywilej banku puszczenia w obieg półtora miliona skudów (niemal 3 miliony zfr. m. k.), zredukowany jest na 800,000 skudów, którego przywileju niemoże bank nigdy i w żadnym przypadku przekroczyć; 4) dopóki banknoty za prawne pieniądze kursują, ograniczy bank swoje operacye na eskomtowanie i na publiczną służbę; 5) stan banku powinien co tygodnia być ogłaszany, a 6) dla zabezpieczenia właścicieli banknotów, przez cały czas kurencyi, można będzie banknoty wymieniać na uprocentowane bilety skarbowe, które na duchownych dobrach są hipotekowane i w przypadającym terminie płatne, a w przeciwnym razie dobra hipoteczne będą natychmiast na publicznej licytacji sprzedane; 7) będzie mianowana komisya złożona z sześciu kupców i trzech osób sądowych, aby nad przestrzeganiem tych przepisów czuwała; 8) ze strony rady delegacyjnej przystąpi się do ułożenia powszechnej ustawy o bankach krajowych, nakoniec 9) w przeciągu czternastu dni będzie wydane osobne rozporządzenie wzglę-

dem puszczenia w obieg biletów hipotekarnych.

Rzym. Dziennik *Felsineo* donosi: Papież Pius IX. ogłosił się głową włoskiej Federacyi i uda się do Bononii, gdzie tak długo zabawi, dopokąd Lombardzka sprawa rozstrzygnięta nie będzie. Przeciwnie zaś prywatny list w *Gazzeta di Venezia* zawiera wiadomość, że Monsignora Bussi wyprawiono do Alessandryi z propozycjami pośrednictwa. Propozycja ma zawierać, że Lombardia otrzyma cesarskiego księcia jako konstytucyjnego Króla i zapewnienie, że tylko Włoch może być w kraju urzędnikiem, i tylko włoskie wojsko tamże stać będzie.

Niemcy.

Baden. Karlsruhe 24. kwietnia wieczór. Właśnie nadeszła tu wiadomość, że w Fryburgu, gdzie się kilka tysięcy powstańców zamknęło i zabarykadowało, wydał naczelny wódz Hoffmann odezwę, ażeby się poddali. A że ta odezwa nieodniosła pożądanego skutku, więc od pół do piątej rana aż do dwunastej w południe bombardowano miasto, poczem zdobyło je szturmem wojsko nassawskie. Powstańcy są rozprószeni. Słychać że miasto znacznie jest uszkodzone, a liczba poległych wynosi od 40 do 50. W nadreńskim i nadmorskim obwodzie ogłoszono prawo doraźne.

* Z Heidelberga 24. marca o godzinie dziesiątej wieczór. Właśnie nadesłano nam następującą wiadomość: »Ministerjum spraw wewnętrznych. Karlsruhe 24. kwietnia 1848. Wczoraj popołudniu między trzecią i czwartą godziną, gdy wojsko pod rozkazami generała Hoffmann chciało wkroczyć do Fryburga, orszak buntowników, który się koło Todtnau zebrał, spuścił się z gór pod Günterstal, poczem wojsko wystąpiło naprzeciw niemu. Dawano ognia od 4tej aż do 7mej godziny. Buntownicy podawszy tył, rozprószyli się, a wojsko udało się w przyległe włości i dziś rano wkroczyło do Fryburga. Bramy były zatarasowane barykadami. Przy wnijsiach do miasta od dziesiątej godziny dawano ognia z karabinów i oraz bombardowano miasto armatami. O pół do dwunastej wdarło się wojsko przez barykady do miasta, a znajdujący się w niem buntownicy poszli w rozsypkę. Miasto jest teraz w rękę wojska i zupełnie spokojne.« B e k k.

Frankfort. 19. kwietnia. Na dzisiejszem publicznem popołudniem posiedzeniu komitetu pięćdziesięciu postanowiono na wniosek Biedermanna, a mianowicie z powodu nastąpić mającego jarmarku Lipskiego, ażeby austriac-

kiegą posła związkowego wezwać powtórnie do pośrednictwa względem zniesienia zakazu przewozu i wywozu pieniędzy z Austrii. — Potem zdał Pagenstecher sprawozdanie komisyjne względem kwestyi włoskiej. Zrobił wniosek względem odpowiedzi na adres medyolańskiego rządu prowizorycznego do Niemców. Przeciwnie temu powstałi jednomyślnie wszyscy austriaccy deputowani. A mianowicie sprzeciwiali się rozważnie i wymownie temu wnioskowi Schuselka, Wiesner, Hübner i Bissinger i zwrócili szczególnie uwagę na to, że Austriya walczy w Lombardyi nie tylko za siebie, lecz także za Niemcy, a Lombardowie zhańbili ziemię niemiecką wtargnięciem do Tyrolu. Komisya odstąpiła potem od swego wniosku, choć ciał się temu Reh, luboś sam jeden, mocno sprzeciwiał. Potem zdał Kuranda sprawę komisijną względem uzbrojenia ludu. Rozprawę zaś odroczone aż po wydrukowaniu sprawozdania.

Prusy.

Z Berlina 27. kwietnia. Z nierawodnego źródła nadesłano nam z Rendsburga pod dniem 25. kwietnia o godzinie dziesiątej wieczór z teatru wojny następującą wiadomość: Właśnie co przybyłem do Rendsburga i za zgłoszeniem się do prowizorycznego rządu dowiedziałem się, że dziś rano o godzinie dziesiątej zajęli już Prusacy miasto Flensburg. — Duńczykowie są zupełnie wyparowani i przecięto im drogę do okrętów przez Holnis; jeżeli więc przez Apenradę nie dostali się na okręta, tedy nasze wojsko dopędzi ich niezawodnie i zupełnie porazi. Zabrano Duńczykom 24 armat; tak z nieprzyjacielskiej jak z naszej strony jest wiele rannych, a z grenadyerów pułku Cesarza Franciszka znaleziono wielu poległych. (Pojmano około 20 Duńczyków).

Oprócz pojedynczych małych oddziałów holztyńskiego wojska byli znowu sami Prusacy na bojowisku i odnieśli świetne zwycięstwo.

* Augsburska gazeta pisze: Z Poznania 16. kwietnia. Kwestya polska zbliża się coraz więcej do spokojnego rozwiązania, a dzieło reorganizacyi w duchu polskiej narodowości zaczyna się niebawem. O stanie obecnym tej sprawy mogą udzielić następujących wiadomości z autentycznego źródła. Polski obóz w Szrodzie opuszczono zupełnie, a tłumy uzbrojone, które się jeszcze nie rozeszły, cofnęły się do miasta Miłostawia, jako punktu oznaczonego przez generała Colomb. Tłum wojska w Wresznie nie chciał z początku uleż rozporządzeniom król. komisarza i opierał się nawet własnym dowódz-

com, którzy przez czas niejaki byli w niebezpieczeństwie życia. Lecz usłuchał nareszcie, gdy się już dał czuć brak żywności, i prosił tylko o przedłużenie terminu do 17. b. m., ażeby się rozejść w porządku i nie na raz. Na to zezwolono; ale ci ludzie są tak mocno ogłoceni ze wszystkiego, że rząd będzie musiał zaopatrzyć ich w środki, by się mogli dostać do wsi swoich. Wszyscy uznali niemożliwość skutecznego opierania się wojsku; ale niestety! sprawdziło się to, czego się obawiano: poformowały się bandy, kraj niepokojące. Wczoraj właśnie nadeszła tu wiadomość kuryerem, że tłum kosynierów — podług niektórych wiadomości we 2000, podług innych tylko w 600 ludzi — opanował o sześć mil złąd odległe; prawie zupełnie niemieckie miasto Kosten i obszczył tamtejszą załogę, składającą się z jednej kompanii piechoty. — Niezwłocznie odesłano tamże mnóstwo ludzi na wozach z rozkazem, atakowania i rozprószenia téj hordy za pomocą palnej broni. Wczoraj wieczór nadeszła tutaj sztafeta ważna wiadomość z Berlina, że Jego Król. Mość zezwolił na wszystkie dotychczasowe kroki pacyfikacyi generała Willisen, między temi także na pomysłań dla Polaków konwencyę z 11. b. m., pod warunkiem, że powstańcy polscy będą się ściśle trzymać punktów stypulowanych. Polacy, których sprawa już bardzo złe stała, cieszą się z tego nadzwyczajnie; ale Niemcy nie cieszą się. Podług wszelkiego podobieństwa do prawdy nastąpi odłączenie terytoryalne, a Poznań stanie się twierdzą związkową.

Rosya.

Z Petersburga 20. kwietnia. Cesar skim ukazem z dnia 6. lipca 1842 rozkazano było, że dla zapłacenia procentu i umorzenia długu zaciągniętego na wystawienie stojącego nad Nową mostu, należy pobierać od wszystkich do petersburskiego portu wprowadzonych zagranicznych towarów, oprócz istnącego podług taryfy cła także daninę $1\frac{1}{4}$ pCt od każdego rubla cłowej kwoty. Naczelný dyrektor dróg komunikacyjnych i hudo wli publicznych przesłał teraz ministrowi finansów do wykonania następującą przez Cesarza Jego Mości na dniu 17. marca 1848 potwierdzoną uchwałę osobnego komitetu:

»Stosownie do zdania kupieckiego stanu w Petersburgu i postanowienia ministra finansów, należy dla spłacenia wszystkich sum pożyczonych na wystawienie stojącego nad Nową mostu i na ocembrowanie brzegów w Wasyli Ostrów

(wyjąwszy 500,000 rubli idących na rachunek miasta), istnącą już w Petersburgu na wystawienie tegoż mostu daninę $1\frac{1}{4}$ pCt od opłacanego za zagraniczne towary cła podwyższyć na 2 pCt, i przy domaganiu się téj podwyższonej daniny rozpocząć to z wszystkimi towarami, które w roku 1848 za otworzeniem żeglugi do tutejszego portu z zagranicy wymieniono. Ta sama dwuprocentowa danina rozciąga się także do zagranicznych towarów, które w moskiewskim cłowym urzędzie są połączone i od rozpoczęcia żeglugi w roku 1848 przez petersburski port z zagranicy do niego sprowadzane. Tę sumę, która oprócz téj dwuprocentowej daniny może być potrzebną do umorzenia wymienionej pożyczki, należy oddzielić od reszty uzbieranej w poprzednich latach daniny cłowej od towarów zagranicznych.

* Z Petersburga 21. kwietnia. Cesar skim dziennym rozkazem z dnia 18. b. m. Józef książę Oldenburski wpisany jest jako chorąży do pułku gwardyi preobrażeńskiej.

* W obwodzie Menselińskim gubernii Orenburskiej zachorowało między 18. a 22. marca na cholerę 10 osób, z których jedna umarła; oprócz tego dnia 8. marca pojawiła się cholera na nowo w obwodzie Belebej, gdzie już w listopadzie była ustała. Tu umarło od 8. do 22. marca 32 osób z 89 chorych. W obwodzie Alajtyr gubernii Symbirskiej zachorowało między 25. marca a 1. kwietnia 4 osoby, z których 2 umarło. W gubernii Pułtawskiej nie wydarzyły się już od 25. marca żadne przypadki cholery. Z tych, co dawniej zachorowali, większa część wyzdrowiała. Dnia 1. kwietnia liczono jeszcze tylko 8 chorych. Z gubernii Kazańskiej, Tulskiej i Czernichowskiej nie nadeszły żadne nowe doniesienia.

Z Petersburga d. 18. kwietnia. Jego Mość Cesarz mianował najwyższym rozkazem dziennym z 11. kwietnia Wielkiego Księcia Włodzimirza szefem pułku piechoty Jego Król. Mości Króla Sardynii, który odtąd będzie nosić nazwisko: »Pułk piechoty Jego Cesarzew. Mości Wielkiego Księcia Włodzimirza Alexandrowicza.«

Turcya.

* Z Konstantynopola d. 12. kwietnia. Okólnikiem z dnia 5. b. m. zawiadomiła Wielka Porta zawierzycielnionych tu reprezentantów europejskich mocarstw, że upoważniła hurtowników Jacques Alleon i Emanuela Baltazzi do utrzymywania kursu wexlowego ku zagranicy za poręką skarbu tureckiego państwa tak co do zysku jako i do straty. — Niebezpieczne

położenie finansów we Francyi, i polityczne wypadki we Włoszech i w Niemczech rażą tu mocno stan handlowy, i całego Wschodu. — Bardzo wiele okrętów czekają ładunku. W Smyrnie dwa znaczne domy wstrzymały wypłaty.

Egipt.

* W Alexandryi (21go kwietnia) uskarżają się tak, jak wszędzie na ciągły brak obrotu interesów. Wicekról powrócił dnia 3. b. m. z Neapolu, a tak krajowcy jakoteż cudzoziemcy powitali go z radością. Mehmet Ali potrzebuje najstaranniejszego lekarskiego pielegnowania, a czując się być za słabym do kierowania rządem, uformował z tego powodu radę pod przewodnictwem Ibrahima Baszy, który także właśnie powrócił z Neapolu. — W Kairo i po wszystkich prowincjach panuje zupełny pokój. — Ze wschodniej Indyi (15. marca) nie ma żadnych znaczących wiadomości.

* Z Damasku (3. kwietnia) donoszą o przybyciu dra. Arnsteina, który za zleceniem rządu francuzkiego ma badać endemiczne i epidemiczne choroby w tamtejszym paszalicu i zdać z tego sprawę.

Rzecz domowa.

Odezwa na rzuconą potwarz.

Na własne żądanie p. Felixa Past, c. k. gubernialnego konceptisty, umieszczamy następującą protestację: Zjednego artykułu Dziennika narodowego z dnia 20. kwietnia wycytałem z wielkiem zadziwieniem i większą jeszcze boleścią: jakoby na dniu 27. marca r. b. miał w Tuchli (obwodzie Przemyskim) przed wieśniakami głosić: że ktokolwiek ważyłby się im powiedzieć, iż pańszczyzna będzie zniesioną, tego mają natychmiast związać i do cyrkułu odstawić. — Przeciwno temu zarzutowi protestuję uroczyście, i odnoszę się do świadectwa okolicznych Obywateli ziemskich, tudzież urzędników duchownych i świeckich. Nie buntować włościan — lecz ich poskromić, było mojem staraniem; utrzymanie spokoju było mojem usiłowaniem i urzędowym obowiązkiem. Dopelniałem go jako urzędnik Monarchy i jako obywatel konstytucyjnego kraju, a sumienie moje w tym względzie jest spokojne i czyste. Daleką jest odemnie myśl podburzania umysłów lub dowolnego w złej myśli wykładania wyższych rozkazów. Współobywatele więc kra-

jowi raczą z taką ufnością przyjąć moje wyznawanie, z jaką szczerością takowe tu składam, a redakcyja pomienionego Dziennika w swoim piśmie umieścić.

Felix Past.

WIADOMOŚCI HANDLOWE I PRZEMYSŁOWE.

(Z korespondencyi prywatnej.)

Z Ołomuńca. Targ na woły dnia 26. kwietnia. Większą nad wszelkie spodziewanie mieliśmy dziś liczbę wołów, bo nietylko że z drogi sprzedano wprost dla Wiednia 440 wołów (w trzech partyjach), ale prócz tego stanęło na naszym targu 514 sztuk. Ceny zawsze jeszcze są wysokie, atoli dobry towar ma pokup; tak np. parę wołów 10 cetnarów ważyć mogącą płacono po 470 zr. w. w., zaś parę mniej dołożonych wołów na $7\frac{1}{2}$ cetnarów szacowaną, po 320 zr. w. w. — W Wiedniu stoi cetnar wołu na 48 zr. w. w.

* * *

Temperatura i stan atmosfery w kwietniu r. 1848 we Lwowie.

(Termometr Reaumura. Barometr miary paryżkiej, do 0° Reaum. sprowadzony.)

Według dostrzeżeń meteorologicznych we Lwowie w kwietniu r. 1848 robionych, okazały się co do temperatury powietrza i stanu atmosfery następujące wypadki: Najcieplejszym był dzień 8go kwietnia, średnia bowiem temperatura tegoż dnia była . +13°,98. Najzimniejszym był dzień 1go kwietnia, średnia bowiem temperatura tegoż dnia była + 2°,40. Najwyższy stan termometru był dnia 21go . +20°,50. Najniższy „ „ „ „ 1go . + 1°,50. Przeto całkowita zmiana temperatury była . 22°,00. Średnia codzienna odmiana temperatury . . 0°,00. Największa odmiana w 24 godzinach d. 30go . 15°,60. Średnia temperatura pojedynczych dekad była: 1szej dekady t. j. od 1. do 10. kwietnia . . + 9°,43. 2giej „ „ „ 11. „ 20. „ . . + 5°,97. 3ciej „ „ „ 21. „ 30. „ . . + 8°,93. Całego miesiąca + 8°,11. Któratę temperatura jest od temperatury normalnej kwietnia (z 32 lat = + 5°,47) wyższa o . . 2°,64. Barometru najwyższy stan był d. 1go . 27°,483. „ „ „ „ „ 23go . 26°,706. „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ „ 27°,122. Wysokość wody z deszczu całego miesiąca miary paryżkiej 0°,844. Wiatr panujący był południowo-wschodni. Dni całkiem pogodnych i pochmurnych żaden. Dni napół-pogodnych 30, deszczu 8, mgły 1. grzmoty 1.

Van Roy.